

Jij-bakkende parlementariërs hebben geen enkel argument tegen inspraak van pensioendeelnemers in het nieuwe pensioenstelsel

Posted on 3 mei 2025 by Harrie Verbon

Op 23 april was in de Tweede Kamer het debat over individuele zeggenschap bij de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel, het zogenaamde invaren. Agnes Joseph (NSC) had samen met anderen daarover een amendement op de Wtp (Wet toekomst pensioenen) ingediend. Zij was de eerste spreker. Zij kreeg veel tegenwind van voorstanders van de Wtp. Aan die wind zat echter een niet erg lekker luchtje. Haar opposenten beschuldigden haar ervan dat zij de Wtp wilde blokkeren en mede daarom de rechtsstaat niet respecteerde.

Wie dit debat gevolgd heeft, wordt niet optimistisch over de kwaliteit van onze volksvertegenwoordiging. Hieronder een analyse van de eerste acht procent van het debat.

Waar ging het ook alweer om?

Nog eens herhalen. De Wtp past individuele pensioenen en rechten aan. De toegezegde vaste uitkeringen uit het oude stelsel zullen overgaan ('invaren') naar persoonlijke pensioenvermogens in het nieuwe stelsel. Die pensioenvermogens vormen de basis voor de pensioenuitkeringen die afhankelijk zullen zijn van de rendementen die pensioenfondsen op hun beleggingen halen. De pensioenen worden dus onzeker: zij kunnen hoog zijn bij gunstige beurskoersen, maar ook laag.

In de woorden van Agnes Joseph: 'De risico's worden meer bij het individu gelegd, ook voor mensen die al met pensioen zijn, voor mensen die jarenlang dachten dat hun pensioen veilig stond. Dat is geen kleine aanpassing. Dat is fundamenteel. Dat raakt direct de bestaanszekerheid van mensen. Als je zulke ingrijpende stappen zet zonder mensen goed mee te nemen, tast je het vertrouwen en het draagvlak aan. Dat is een risico voor het hele pensioenstelsel.' (Blz. 1/2 van het [ongecorrigeerd stenogram](#); tenzij anders vermeld zijn alle volgende citaten van deze bron.)

Daarom wil Joseph dat mensen een vorm van inspraak krijgen. De vraag is dus: willen deelnemers hun vast pensioen onder het oude stelsel behouden? Of willen ze toch direct over naar de Wtp met een onzeker pensioen?

Vervolgens kwamen de verdedigers van de Wtp in actie. Thierry Aartsen (VVD), bijvoorbeeld. Hij beroept zich op het rapport van de Raad van State (RvS) dat wij eerder [selectief en partijdig](#) hadden genoemd. De RvS zou beweerd hebben dat niet-invaren de collectiviteit en solidariteit van het stelsel ondergraaft. Wij weten natuurlijk beter. De Wtp heeft de solidariteit tussen generaties immers al buiten gebruik gesteld. Joseph zegt dat verderop in het debat ook in antwoord op een vraag van Hans Vijlbrief van D66. Vijlbrief beweert ook weer dat het voorstel van Joseph de solidariteit ondergraaft. Nee, reageert zij, het is juist de Wtp die bijna geen solidariteit meer kent.

Een klassiek voorbeeld van jij-bakken

Gaat Vijlbrief daarop in? Gaat hij beargumenteren dat in de Wtp de solidariteit wel degelijk gehandhaafd is? Gaat hij soms ontkennen dat er persoonlijke pensioenpotjes zijn waarbij al het risico van tegenvallende beleggingsresultaten helemaal naar de individuele deelnemers gaat? Nee hoor, dit is zijn reactie: 'Ik constateer dat mevrouw Joseph in haar eigen dimensie blijft. De hele wereld heeft ongelijk en zij heeft gelijk. Zo kunnen we niet debatteren.' (Hans

Vijlbrief op blz. 20.)

Inderdaad, een klassiek voorbeeld van jij-bakken. Vijlbrief gaat niet in op het argument van Joseph. Hij beschuldigt haar er juist van dat zij niet op de argumenten in wil gaan. Aartsen en Vijlbrief constateren dat De Nederlandsche Bank (DNB), de AFM, de Pensioenfederatie, de werkgeversorganisaties, de vakbonden, de Raad van State en ook de minister van SZW over het amendement van Agnes Joseph heen zijn gereden. Hoe kan het dat mevrouw Joseph denkt dat zij de enige is die gelijk heeft en de rest van de wereld gek is? Dat kan, aldus Aartsen en Vijlbrief, niets anders zijn dan onbehoorlijk bestuur. NSC liet zich toch op behoorlijk bestuur voorstaan?

Inspraak is niets bijzonders

Dit is dus de volgende jij-bak. Wat moet zij daarop zeggen? Kan ze zeggen dat DNB een (te) groot belang heeft bij de Wtp omdat er onder de Wtp nog maar weinig mis kan gaan met de toezichttaak van DNB? Kan ze zeggen dat de RvS slaafs DNB volgt omdat dat kennelijk de meest veilige route is? Dat de pensioenfondsen zich ook niet tegenover DNB willen opstellen, omdat DNB immers hun toezichthouder is die je beter te vriend kunt houden?

Dat kan ik achter mijn laptop wel tikken, maar Agnes Joseph kan dat in de Kamer niet zeggen. Twijfel aan de autoriteit van DNB zal zeker niet geaccepteerd worden. Dus zegt ze dat haar voorstel maar een kleine wijziging van de wet is. Dat het er alleen maar om gaat om deelnemers aan collectieve pensioenregelingen weer inspraak te geven als hun bestaande pensioenen worden aangepast. Dat is verder niets bijzonders, zo voegt ze toe, want dat stond voorheen gewoon in artikel 83 van de Pensioenwet.

Is kritiek op DNB tegen de wet?

Laten we even stil staan bij de rol van DNB bij de invoering van de Wtp. We hebben het er al diverse malen over gehad dat DNB verantwoordelijk is geweest voor de ondermijning van het oude pensioenstelsel (voor het laatst [hier](#)). De Wtp is voor DNB een zegen omdat ze daarmee in feite verlost is van de toezichttaak op de pensioenfondsen. DNB zweeg dan ook liever als er kritiek kwam op de Wtp. Eduard Bomhoff zei er dit over: '(...) de talrijke critici van Knots pensioenwet zweeg hij [dus Knot, HV] systematisch dood. Het meest krasse voorbeeld is de stilte bij DNB over de zogenoemde rekenrente, belangrijk om de verplichtingen in te schatten van onze pensioenfondsen. Knot had veertien jaar moeite om het juiste midden te vinden. (...) vele monetaire experts, onder wie uw columnist, vinden een vaste rekenrente veiliger voor het management van de fondsen (die hadden in dat geval ook

steeds de inflatie kunnen vergoeden). Maar Knot en zijn directeur Onderzoek, Tjerk Kroes, hebben alle adviezen daarover veertien jaar lang genegeerd.' (Bron: [Wynia's Week](#), 29 maart 2025.)

Maar kan dat zo maar? Kan DNB net doen alsof er geen kritiek mogelijk is op haar plannen? Dat kan inderdaad en er is, voor een speciaal beleidsterrein, een goede reden voor.

Dat speciale beleidsterrein is het monetaire beleid. Politici willen in economisch barre tijden dat hun Centrale Bank de rente verlaagt, ook als de ontwikkelingen op de financiële markten de rente juist opdrijft. Een lage rente is interessant voor politici, omdat er dan meer geïnvesteerd wordt en meer geleend voor consumptieve uitgaven. Dat levert een impuls voor de economie op, tenminste als de economie gelooft dat een lage rente de 'juiste' rente is. Als dat niet het geval is, zal een (afgedwongen) verlaging van de rente juist tot een daling van het vertrouwen in de economie leiden.

De druk van politici op hun Centrale Bank kan dus contraproductieve effecten op de economie hebben. Dat begrijpen politici ook en daarom zullen zij in gewone tijden hun 'handen willen binden' door bij wet de Centrale Bank onafhankelijk van de politiek te maken. In steeds meer landen is die onafhankelijkheid van de Centrale Banken de afgelopen halve eeuw een feit geworden. Toch blijft het moeilijk voor (populistische) politici om met hun handen van hun Centrale Bank af te blijven. Dat bewijst de kritiek van Donald Trump op de door hem zelf benoemde baas van de Centrale Bank van de VS, Jerome Powell.

DNB past bescheidenheid over pensioenhervorming

Dus weten we nu dat het terecht is dat Agnes Joseph geen kritiek levert op DNB en haar epigonen, zoals de RvS en de pensioenfondsen? Dat het dus ook te begrijpen is dat Aartsen en Vijlbrief de rapporten van deze 'adviseurs' als ultiem bewijs aanhalen dat inspraak van deelnemers tot chaos bij de uitvoering zal leiden? Nou nee!

Op de eerste plaats vindt het monetaire beleid in Nederland allang niet meer bij DNB plaats, maar dat hebben wij in de EU naar de Europese Centrale Bank gedelegeerd. Op de tweede plaats, en belangrijker, is pensioenhervorming bij uitstek een politiek onderwerp waar DNB zich zeer terughoudend bij zou moeten opstellen. Dat deed ze echter niet, maar pretendeerde met niet na te rekenen scenario's aan te tonen dat de Wtp voor iedereen beter uitpakt. Dat was wel nadat DNB eerst via het Financieel toezichtkader (Ftk) het oude pensioenstelsel had gesloopt.

Aartsen en Vijlbrief pretenderen dat de mening van DNB (en dus ook van haar epigonen, waaronder de pensioenfondsen) boven iedere kritiek verheven is. Er is echter geen overtuigend bewijs dat de Wtp betere resultaten geeft dan het oude pensioenstelsel (zie [hier](#)).

Don Ceder (CU) komt met meest ondemocratische argument

We zijn nu overigens pas op bladzijde 7 van het (ongecorrigeerde) stenogram van het debat. Nog 135 bladzijden te gaan. En daar komt Don Ceder (CU) nog eens met dezelfde instituten aanzetten (DNB, RvS, AFM, pensioenfondsen) die vinden dat het voorstel van Joseph een 'gigantische wijziging' is. Agnes Joseph kan niet anders dan maar weer herhalen dat het gaat om het herstellen van artikel 83 uit de pensioenwet. Daar neemt Ceder natuurlijk geen genoegen mee. Volgens hem mag je niet alsnog een individueel bezwaarrecht voorstellen als dat al 'eindeloos' in de Kamer is besproken en uiteindelijk is geschrapt bij de invoering van de Wtp.

Dit was misschien wel het meest ondemocratische argument dat tot dan naar voren werd gebracht. Als de politieke verhoudingen in de Tweede Kamer zich wijzigen, zou dat volgens Ceder niet tot andere besluiten mogen leiden, want dat zou geen 'goed bestuur' zijn.

Dan maar gauw over naar Marleen Haage (GL-PvdA). Zij komt met de stelling dat opgebouwd pensioen geen eigendom is en pensioenfondsen dat dus ook niet kunnen afpakken van hun deelnemers. Zij verwijst naar haar eigen pensioenregeling. Als zij overlijdt gaan de opgebouwde pensioenen niet naar haar nabestaanden, maar naar de andere deelnemers. Dus, dan kun je ook niet over eigendom spreken. Tsja, als onze parlementariërs de principes van pensioenen niet kennen, houdt natuurlijk alles op.

Wat niet wil zeggen dat je geen discussie kunt voeren over de vraag of opgebouwde pensioenrechten eigendom zijn. De juristen zijn het daar niet over eens, zoals Agnes Joseph in haar antwoord op Marleen Haage memoreert. Er zijn juristen die zeggen dat invaren kan zonder inspraak. Maar: '... er zijn ook juristen die zeggen: je kunt de aanpassing van de pensioenen niet doen zonder extra inspraak. Dus als we dit doorzetten zonder mensen inspraak te geven, komen er zo meteen, behalve veel wantrouwen, heel veel juridische procedures. Dan is er een kans dat juridische procedures gewonnen worden. Als die juridische procedures gewonnen worden, wat hebben we dan gedaan? Dan hebben we 1.500 miljard verbouwd. Hoe gaan we dat in godsnaam herstellen voor 10 miljoen mensen?' (Blz. 9

van het ongecorrigeerde stenogram.)

Wordt vervolgd?

We zijn nu dus op bladzijde 9 van het verslag van de discussie. We hebben van de tegenstanders van individuele inspraak nog geen enkel argument gehoord waarom inspraak niet kan. Misschien komt zo'n argument nog in één van de volgende 133 bladzijden van het verslag van het debat. Maar ik weet nog niet of ik de moed kan opbrengen me nog verder in onze jij-bakkende parlementariërs te verdiepen.

***Harrie Verbon** is emeritus hoogleraar openbare financiën aan de Universiteit van Tilburg. Dit artikel is eerder gepubliceerd op zijn [blog](#).*

***Wynia's Week** verschijnt drie keer per week, **156 keer per jaar**, met even onafhankelijke als broodnodige artikelen en columns, video's en podcasts. De groei en bloei van Wynia's Week is te danken aan de donateurs. Doet u al mee? Doneren kan op verschillende manieren. Kijk [HIER](#). Hartelijk dank!*